

Uchwała nr XII / 145 / 15
Rady Gminy Suchy Las
z dnia 26 listopada 2015 r.
w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Suchy Las na lata
2016-2021

Na podstawie art.18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515) oraz art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 ze zm.), Rada Gminy Suchy Las uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Suchy Las na lata 2016-2021, o treści, jak w załączniku do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Suchy Las.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

*Załącznik do uchwały nr XII/145/15
Rady Gminy Suchy Las
z dnia 26 listopada 2015 r.*

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE oraz OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA GMINY SUCHY LAS
NA LATA 2016-2021**

Suchy Las, listopad 2015

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Regulacje prawne	5
2. Cele programu	8
3. Instytucje odpowiedzialne za problem przeciwdziałania przemocy na terenie gminy Suchy Las	9
4. Analiza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Suchy Las	12
5. Cel główny	17
6. Cele szczegółowe	18
7. Odbiorcy programu	20
8. Partnerzy – sprzymierzeńcy	21
9. Źródła finansowania	21
10. Monitoring i ewaluacja	21

WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawową i niezastąpioną grupą, jedynym i niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. W niektórych przypadkach przejawy występowania przemocy są tak jednoznaczne, że nie pozostawiają żadnych wątpliwości, w innych, bardziej złożonych, niezbędne jest określenie możliwie jasnych kryteriów oceny.

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, **przemoc** to:

„Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 06.06.1997r. – Kodeks Karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

O przemocy domowej można powiedzieć, że:

1. **jest intencjonalna** (jest zamierzonym działaniem lub zaniechaniem tego działania, ma na celu sprawowanie kontroli nad ofiarą);
2. **narusza prawa i dobra osobiste ofiary** (sprawca wykorzystując przewagę siły, narusza podstawowe prawa człowieka np.: prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku);
3. **powoduje cierpienie i ból** (sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, doświadczanie cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony);
4. **istnieje wyraźna asymetria sił** (sprawca ma wyraźną przewagę nad ofiarą).

Możemy wyróżnić następujące rodzaje przemocy w rodzinie:

1. **przemoc fizyczną** – jest to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły, którego rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie, otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni, itp.,
2. **przemoc psychiczną** - jest to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby np.: wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie,
3. **przemoc seksualną** - jest to wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy np. nieakceptowane pieszczoty, praktyki seksualne z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia, krytykowanie zachowań seksualnych,
4. **przemoc ekonomiczną** – jest to działanie mające na celu całkowite uzależnienie finansowe ofiary od sprawcy np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy, niezaspokojenie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka,
5. **zaniedbanie**-są to powtarzające się lub poważne zaniedbania dziecka, może to być także brak opieki i narażenie go na niebezpieczeństwo, w tym na zimno, głód albo krańcowe ignorowanie obowiązków opiekuńczych, co prowadzi do znacznego pogorszenia jego stanu zdrowia.

Szerokie ujęcie zapobiegania przemocy w rodzinie wyznacza cztery podstawowe nurty działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

1. **działania uprzedzające:** diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;
2. **działania interwencyjne:** opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie;
3. **działania wspierające:** psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie;
4. **działania korekcyjno – edukacyjne** kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest jedną z najcięższych form naruszenia prawa człowieka. Ofiarami przemocy w rodzinie stają się przeważnie kobiety i dzieci. Coraz częściej jednak przemoc w rodzinie dotyczy również mężczyzn, osób starszych i niepełnosprawnych. Kiedy rodzina zawodzi, ofiara przemocy w rodzinie musi mieć możliwość uzyskania pomocy ze strony organów państwowych i organizacji społecznych, działających w ramach sprawnego i wydolnego systemu prawa.

1. REGULACJE PRAWNE

Najważniejszym dokumentem w ustawodawstwie polskim, ustanawiającym podstawowe prawa człowieka jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.** (Dz. U. Nr 78 poz. 483 ze zmianami). Rozdział II Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. Konstytucja przyznaje każdemu prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzwiskiem, demoralizacją. Zadaniem Samorządów jest inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, organizowania szkoleń dla osób realizujących zadania związane z tym problemem oraz opracowanie programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.

Ustawa z dnia 29 lipca 1995 r. (z późniejszymi zmianami) o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, określa:

- zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie,
- zasady postępowania wobec sprawców przemocy,
- definicję pojęcie przemocy w rodzinie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest szczególnym aktem prawnym mającym na celu ochronę osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Nowelizacja ustawy została uchwalona 10 czerwca 2010 r. (Dz. U. Nr 125, poz. 842). Zmiana ustawy weszła w życie 1 sierpnia 2010 r. i zrewolucjonizowała zmiany odnoszące się do ochrony ofiar.

Kolejnym bardzo istotnym aktem jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy

(Dz. U. Nr 209 poz. 1245) wydane jako akt wykonawczy na podstawie art. 9b ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, określa:

- przebieg procedury „Niebieskiej Karty”,
- wzory formularzy „Niebieskiej Karty” wypełnianych przez przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę.

W związku z tym, że przemoc występuje bardzo często w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym, kwestie przemocy reguluje również ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ustawa nakłada na samorząd gminny zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, które wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu,
- działalność wychowawcza i informacyjna,
- ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w kraju,
- ograniczenie dostępności alkoholu,
- leczenie, rehabilitacja i reintegracja osób uzależnionych od alkoholu,
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez funkcjonowanie centrów integracji społecznej.

Jako jeden ze sposobów przeciwdziałania alkoholizmowi przedstawia przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Nakłada na samorząd gminny obowiązek udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej oraz obrony przed przemocą w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021 został opracowany na podstawie:

1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz.163 z późniejszymi zmianami), która określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej,

2. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1286 z późniejszymi zmianami),
3. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390).

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
 - prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
 - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
 - tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.
4. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – Uchwały nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, który wprowadza w życie szerokie spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców,
 5. Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie poznańskim na lata 2013-2020,
 6. Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. z 1997 r. poz. 553 z późniejszymi zmianami),
 7. Ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 583 z późniejszymi zmianami).

Ponadto powyższy Program opiera się na następujących aktach prawnych:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularza „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011r. poz. 1245),
2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacje osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 poz. 259),
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. poz. 448),
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy (Dz. U. z 2010 r. poz. 1334).

2. CELE PROGRAMU:

1. Zmiana postaw społecznych mieszkańców gminy Suchy Las wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
3. Udzielenie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowanie społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy.
5. Pogłębianie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
6. Usprawnienie współpracy lokalnych instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Zwiększenie świadomości osób dotkniętych przemocą.
8. Szybkie i skuteczne działania skierowane wobec sprawców przemocy w rodzinie.

3. INSTYTUCJE ODPOWIADAJACE ZA PROBLEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY SUCHY LAS

Na terenie gminy Suchy Las odpowiadają za problem przemocy w rodzinie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Komisariat Policji,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki oświatowe,
- Służba zdrowia.

Wyżej wymienione instytucje pozostają ze sobą w stałym kontakcie, współpracują ze sobą oraz wymieniają informacje na temat przemocy występującej na terenie Gminy.

Zadania Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchym Lesie w zakresie przemocy w rodzinie:

- przeprowadzanie wywiadu środowiskowego umożliwiającego diagnozę sytuacji rodziny lub rodziny,
- uruchomienie procedury Niebieskiej Karty,
- przygotowanie planu pomocy oraz monitorowanie efektów podjętych działań,
- poradnictwo prawne, psychologiczne,
- udzielanie informacji o przysługujących prawach i uprawnieniach,
- w uzasadnionych przypadkach: udzielanie pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, oraz pomocy w formie rzeczowej i w naturze,
- organizowanie ofiarom przemocy schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach interwencji kryzysowej,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa w przedmiocie przemocy w rodzinie powiadamianie organów ścigania,
- stała współpraca z innymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z art. 6 pkt. 2 nakłada na gminy w szczególności następujące obowiązki:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Konieczność opracowania gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy wynika wprost z cytowanej wyżej ustawy, która nakłada na Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek opracowania i realizowania programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Uchwałą Rady Gminy Suchy Las LIV/530/10 z dnia 28 października 2010 r. został zatwierdzony tryb i sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz warunków jego funkcjonowania. Natomiast Zarządzeniem Wójta Gminy Suchy Las Nr 22/2011 z dnia 21 lutego 2011 r. powołany został skład osobowy Zespołu Interdyscyplinarnego. Członkami zespołu są:

- pracownicy socjalni,
- psycholog i pedagog szkolny,
- asystent rodziny,
- kuratorzy społeczni,
- dzielnicowi,
- przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- lekarz rodzinny, pielęgniarka szkolna .

Załoženiami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Suchy Las jest:

- poprawa skuteczności działań i osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie,

- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych, korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc,
- monitorowanie występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiarów i skutków społecznych oraz efektywnego podejmowania działań.

Realizatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej, na którym spoczywa konieczność zapewnienia obsługi organizacyjno-technicznej dla funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego.

Spośród wielu instytucji odpowiadających za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie bardzo ważną rolę pełni Policja, do której obok takich standardowych działań jak: wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców należy także:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 162 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 lutego 2008 r. policjant przeprowadzający interwencję wobec przemocy w rodzinie ma obowiązek:

- udzielenia ofiarom niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy, wezwania pogotowia ratunkowego lub zawiadomienia innych instytucji, które mogą udzielić pomocy,
- podjęcie, w razie potrzeby, innych niezbędnych czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia osób będących ofiarami przemocy, włącznie z zastosowaniem, na podstawie odrębnych przepisów, wobec sprawców przemocy środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- ustalenie przebiegu zdarzenia i jego następstw,
- przeprowadzenie, jeśli jest to możliwe, ze sprawcą przemocy rozmowy, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności albo nad małoletnim lub osobą nieporadną

ze względu na stan psychiczny lub fizyczny oraz wezwanie sprawcy do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,

- przeprowadzenia na miejscu zdarzenia, w przypadkach nie cierpiących zwłoki, czynności procesowych w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstw (www.mpips.gov.pl).

Na podstawie Zarządzenia Wójta gminy Suchy Las powołana została Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której ustawowym zadaniem jest inicjowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy realizowanych w ramach programów. Wobec wybranej kategorii osób uzależnionych, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, systematycznie zakłócają spokój i porządek publiczny, komisja podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Źródłem informacji na temat problemu przemocy domowej na terenie gminy są m.in.:

- napływające z Policji do Ośrodka Pomocy Społecznej „Niebieskie Karty”,
- zgłoszenia anonimowe w postaci telefonów lub listów,
- zgłoszenia od innych instytucji np. organizacji pozarządowych, stowarzyszeń,
- zgłoszenia samych ofiar przemocy skierowane bezpośrednio do pracownika socjalnego podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego,
- informacje ze strony pedagogów i psychologów szkolnych.

4. ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W ŚWIETLE BADAŃ WŁASNYCH

Dokonując diagnozy problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Suchy Las posłużono się danymi z następujących instytucji:

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchym Lesie,
- Komisariatu Policji w Suchym Lesie.

W trakcie diagnozy środowiska dokonano analizy sprawozdań z lat 2011-2015 r., na tej podstawie dokonano analizy jakościowej i ilościowej.

Poniżej zamieszczona została analiza dynamiki zjawiska przemocy w rodzinie. Do analizy dynamiki posłużono się następującym wzorem:

$$I_s = \frac{Y_n}{Y_0},$$

Gdzie I_s jest wskaźnikiem dynamiki, Y_0 jest liczbą przypadającą na rok bazowy, a Y_n jest liczbą przypadającą na kolejny rok po roku przyjętym jako bazowym. W niniejszej analizie dynamiki przyjęto 2011 za rok bazowy.

Tabela Nr 1

Liczba sporządzonych Niebieskich Kart na terenie gminy Suchy Las w latach 2011-2015 na podstawie danych z OPS

Lata	2011	2012	2013	2014	Do 30.10.2015
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart na terenie gminy Suchy Las	7	20	22	11	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS Suchy Las

Na przestrzeni w/w lat sporządzonych zostało łącznie 84 Niebieskie Karty, rok 2013 był rokiem wzrostu, natomiast w roku 2015 odnotowano wzrost sporządzonych Niebieskich Kart w liczbie 24 – do 30.10.2015 r.

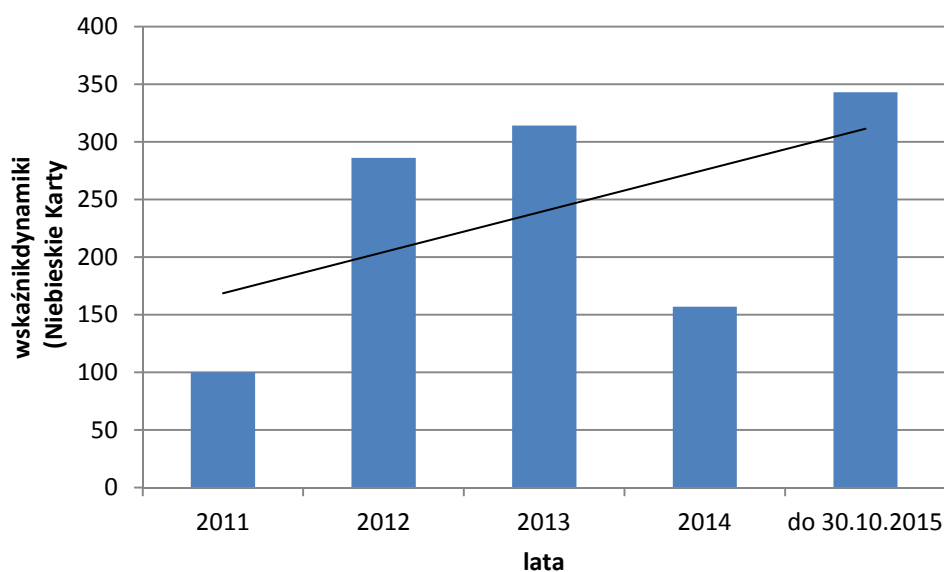
Poniżej tabela obrazuje wskaźnik dynamiki zjawiska przemocy.

Tabela nr 2 Wskaźnik dynamiki sporządzanych Niebieskich Kart na terenie gminy Suchy Las w latach 2011-2015 r.

rok	2011	2012	2013	2014	do 30.10.2015
wskaźnik dynamiki	100	286	314	157	343

Źródło: Opracowanie własne

Wykres nr 1 wskaźnik dynamiki sporządzanych Niebieskich Kart wraz z linią trendu w Gminie Suchy Las w latach 2011-2015 r.

Z danych przedstawionych w tabeli nr 1 i 2 oraz z wykresu nr1 wynika, że znacznie wzrosła liczba Niebieskich Kart sporządzanych. Na wykresie nr 1 linia trendu wskazuje, że wskaźnik dynamiki sporządzanych Niebieskich Kart będzie coraz silniej wzrastał. Należy spodziewać się, że liczba sporządzanych Niebieskich Kart wzrośnie jeszcze bardziej. Z powyższych danych wynika, że wskaźnik dynamiki wszczynania procedury Niebieskiej Karty będzie rósł w następnych latach.

Liczba interwencji domowych w latach 2013-2015

Tabela Nr 3

Liczba interwencji domowych Policji na terenie gminy Suchy Las w latach 2013-2015 na podstawie danych z Komisariatu Policji w Suchym Lesie

Lata	2013	2014	Do 30.10.2015
Liczba interwencji ogółem domowych	28	57	84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Suchym Lesie

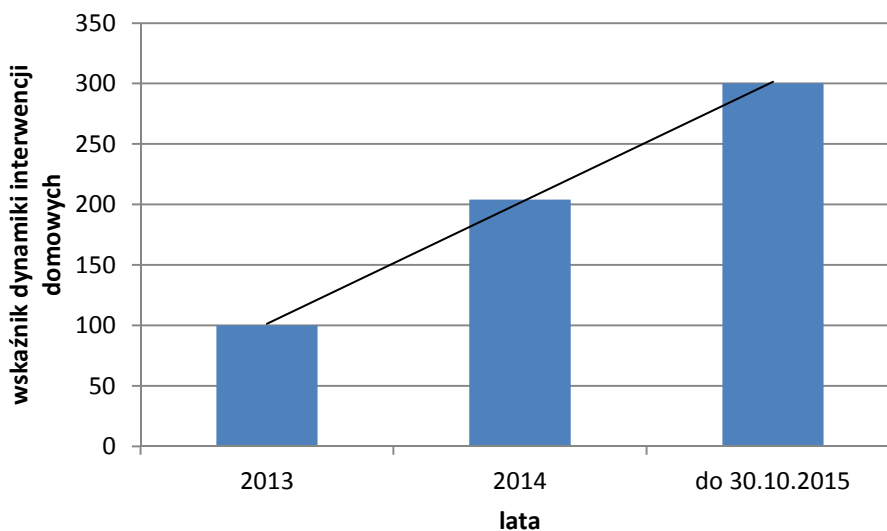
Z przedstawionych w tabeli danych wynika, że od roku 2013 obserwować można wzrost interwencji Policji, natomiast 2015 rok przewyższa pozostałe prezentowane lata.

Tabela nr 4 Wskaźnik dynamiki interwencji domowej Policji w Gminie Suchy Las w latach 2013-2015 r.

rok	2013	2014	Do 30.10.2015
wskaźnik dynamiki	100	204	300

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Suchy Lesie

Wykres nr 2 Wskaźnik dynamiki liczby interwencji domowych Policji wraz z linią trendu w Gminie Suchy Las w latach 2013-2015 r.

Źródło: opracowanie własne

Z danych zawartych w tabelach nr 3 i 4 oraz z wykresu nr 2 wynika, że ilość interwencji Policji na terenie Gminy Suchy Las wykazuje tendencję wzrostową. Należy spodziewać się, że ilość interwencji Policji wzrośnie i wskaźnik dynamiki może być stabilny lub lekko wzrostowy. Z powyższych danych wynika, że wskaźnik dynamiki interwencji domowych Policji na terenie Gminy będzie stabilny lub ulegnie lekkiemu wzrostowi w następnych latach.

Tabela nr 5 Realizacja procedury Niebieskiej Karty na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Suchy Las

Rok	2011	2012	2013	2014	Do 30.10.2015	
Liczba rodzin dotkniętych przemocą	7	20	22	11	24	
Liczba ofiar przemocy	7	20	22	11	28	
w tym dzieci	0	1	4	4	6	
Liczba sprawców przemocy w rodzinie	7	20	22	12	24	
w tym	kobiety	1	0	3	4	4
	mężczyźni	6	20	19	8	20

Źródło: opracowanie własne

Z przedstawionych powyżej danych można zaobserwować tendencję wzrostową dot. liczby założonych Niebieskich Kart- gdzie do 30.10.2015 były to 24 karty. Wnioskować można, iż dane te ulegną zmianie wskazując tendencję wzrostową. Sprawcami przemocy w rodzinie są głównie mężczyźni, jednak można odnotować również „sprawców kobiety”. Bardzo niepokojący jest fakt, iż na przestrzeni lat 2012-2015 odnotowano wzrost przemocy wobec dzieci z 1 przypadku w roku 2012 do 6 przypadków w roku 2015.

Przytoczone dane liczbowe dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie, często łączące się z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, nie odzwierciedlają w pełni faktycznej skali problemu, ponieważ jest to temat wstydlivy, często zatajany, aż do zaistnienia sytuacji drastycznych i wystąpienia bezpośredniej przemocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchym Lesie realizuje zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w różnych jej formach; współpracuje z Policją, Sądem, Kuratorami zawodowymi i społecznymi, pedagogami ze wszystkich placówek szkolnych, przedszkolami oraz innymi instytucjami sektora pozarządowego, Caritasem oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia i uzupełniania podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemów w środowisku przez pracownika socjalnego w rejonie działania.

Na terenie Gminy brak jest specjalistycznego poradnictwa, nie ma również Ośrodka Interwencji Kryzysowej, ale funkcjonuje Punkt Konsultacyjno- Informacyjny ds. uzależnień, gdzie terapeuta uzależnień udziela porad również dla osób współuzależnionych i członków rodzin alkoholowych. Ponadto dzieci dotknięte przemocą, współuzależnieniem rodziców uczestniczą w zajęciach świetlic opiekuńczo-wychowawczych, których na terenie Gminy działa osiem (Złotniki-Wieś, Złotniki-Osiedle, Złotkowo, Biedrusko, Suchy Las, Chludowo, Golęczewo, Zielątkowo). Głównym zadaniem świetlic jest:

- zapewnienie opieki wychowawczej,
- tworzenie warunków do nauki własnej oraz pomoc w nauce,
- rozwijanie zainteresowań,
- eliminowania zachowań niepożądanych,
- ochrona przed przemocą – zapewnienie poczucia bezpieczeństwa,
- zaspokajanie potrzeb psychicznych dzieci,
- dożywanie dzieci podczas zajęć,
- wspieranie rodzin w wypełnianiu ich podstawowych funkcji,
- udział w zorganizowanych formach wypoczynku.

5. CEL GŁÓWNY

Przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla ofiar przemocy.

6. CELE SZCZEGÓŁOWE:

1.Koordynowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadanie	Działanie	Realizator
Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku przemocy, - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, - przeprowadzanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach, - rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, - inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, - monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy, - prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.	OPS , Policja Członkowie zespołu interdyscyplinarnego

Wskaźniki:

- Liczba sporządzonych Niebieskich Kart,
- Liczba powołanych grup roboczych,
- Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego,
- Liczba przeprowadzonych rozmów ze sprawcami przemocy,
- Liczba osób skierowanych do udziału w programie korekcyjnym dla sprawców przemocy,
- Liczba osób objętych pomocą,
- Liczba kampanii społecznych

2.Poprawa skuteczności działań i osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadanie	Działanie	Realizator
Wspieranie osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, zwiększenie profesjonalizmu ich działania	Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń, konferencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w celu podniesienia poziomu kwalifikacji pomagaczy i zwiększenie skuteczności pracy z klientem się	-GKRPA, OPS

Wskaźniki:

- Liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego
- Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, konferencjach.

3. Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla mieszkańców gminy Suchy Las

Zadanie	Działanie	Realizator
Podnoszenie świadomości społecznej mieszkańców gminy na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz instytucji udzielających wsparcia	Opracowanie, wydania i rozpowszechnienie broszur informacyjno-edukacyjnych dla ofiar przemocy domowej, dostarczenie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarą przemocy	- OPS, -partnerzy
Systematyczna edukacja i profilaktyka w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- Organizowanie i udział w kampaniach społecznych - Umieszczenie informacji na stronie BIP i na stronie internetowej OPS na temat działań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	OPS

Wskaźniki:

- Liczba rozpowszechnionych materiałów o charakterze informacyjno-edukacyjnym
- Liczba publikacji w prasie lokalnej dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

4. Zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie.

Zadanie	Działanie	Realizator
Udzielanie pomocy i wsparcia osobom i rodziną doświadczającym przemocy w rodzinie	-poradnictwo medyczne, psychologiczne, pedagogiczne, prawne - praca socjalna - interwencja kryzysowa, - procedura i realizacja procedury Niebieskiej Karty	OPS, Policja, organizacje pozarządowe, psycholog, pedagog
Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania, pobytu lub rodziny	-udzielanie bezpiecznego schronienia osobom dorosłym lub rodzinom dotkniętym przemocą - udzielanie bezpiecznego schronienia dzieciom –ofiaram przemocy (rodzicielstwo zastępcze lub placówka socjalizacyjna) -pomoc socjalna osobom dotkniętym przemocą	-OPS - organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe -policja, prokuratura, sąd.

Wskaźniki:

- Liczba osób objętych poradnictwem psychologicznym, pedagogicznym, medycznym, prawnym;
- Liczba osób objętych pracą socjalną;
- Liczba osób objętych interwencją kryzysową
- Liczba osób, którym udzielono schronienia,
- Liczba osób objętych pomocą finansową

5. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych, korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc

Zadanie	Działanie	Realizator
Działania interwencyjne	- izolowanie ofiar od sprawców przemocy zgodnie z obowiązującymi przepisami - prowadzenie rozmów prewencyjnych ze sprawcami przemocy o konsekwencjach prawnych czynów oraz o możliwościach korzystania przez nich z pomocy psychologicznej oraz udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych - działania realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki Problemów Alkoholowych	-OPS, Sąd, Prokuratura - Policja, OPS GKRPA

Wskaźniki:

- Liczba przeprowadzonych rozmów ze sprawcami przemocy,
- Liczba porad psychologicznych,
- Liczba osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy,
- Liczba osób, stosunku co do, których orzeczono zakaz zbliżania się lub nakaz opuszczenia lokalu

7. ODBIORCY PROGRAMU:

- ofiary przemocy,
- rodziny, w tym kobiety i inne osoby dotknięte zjawiskiem przemocy domowej,
- rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami dotkniętymi przemocą (psychologowie, pedagodzy, pracownicy socjalni, policjanci, pracownicy służby zdrowia),
- przedstawiciele władz lokalnych,

- wszyscy mieszkańcy gminy Suchy Las.

8.PARTNERZY – SPRZYMIERZEŃCY PROGRAMU:

- Urząd Gminy Suchy Las,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Komisariat Policji,
- Straż Gminna,
- placówki opieki zdrowotnej,
- placówki oświatowe (szkoły, przedszkola)
- świetlice opiekuńczo – wychowawcze,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Filia w Suchym Lesie,
- sołtysi, zarządy osiedli,
- stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Suchy Las,
- prasa lokalna,
- pracownicy socjalni z OPS, psycholog z OPS.

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie będzie finansowany z następujących źródeł:

1. z budżetu gminy Suchy Las w ramach środków za zezwolenia na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych,
2. w ramach środków własnych jednostek (w zakresie zadań statutowych i ustawowych),
3. ze źródeł zewnętrznych (w tym środki z Budżetu Państwa – programy)

10. MONITORING I EWALUACJA

W celu osiągnięcia zakładanych rezultatów i jak największej efektywności planowanych oddziaływań program musi być poddany monitoringowi i ewaluacji.

Ewaluacja i monitoring będą istotnymi elementami oddziaływań i jednocześnie głównymi instrumentami oceny programu, dostarczać będą bowiem aktualnych informacji na temat efektywności podejmowanych działań, pozwolą na ciągłe aktualizowanie

nieefektywnych treści, ale pełnić będą również funkcję aktywizacyjną oraz społeczno-polityczną. Będą miały również znaczenie dla podmiotów realizujących program, które sprawdzają w ten sposób efektywność działań i skuteczność przyjętych założeń.

Przy realizacji niniejszego programu podstawowe znaczenie będzie miała skuteczność i efektywność podjętych działań. Oznacza to potrzebę ciągłej analizy, wdrażania i realizowania zadań, podejmowanych działań. Następstwem monitoringu i ewaluacji powinny być decyzje praktyczne dotyczące planowania, tworzenia, korekty realizowanego programu.

Ewaluacja to proces polegający na badaniu przyczyn rozbieżności między zaplanowanymi rezultatami, a rzeczywistymi działaniami. Prowadzona będzie również ocena. Ocena poszczególnych działań programu dokonywana będzie systematycznie raz w roku przez zespół pracowników socjalnych, po przedłożeniu analizy jakościowej i ilościowej z realizacji programu. Analiza dokonywana będzie w oparciu o realizację celów szczegółowych.

Osobą odpowiedzialną za prowadzenie monitoringu jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchym Lesie.